

PARTICIPÁCIA V MESTE: PRÍRUČKA O INKLUZÍVNOSTI

CollectiveJP

Teatro Circo de Braga
EM, S.A.

geyc
A way for a better you!

CREATIVE
INDUSTRY
KOSICE II

Co-funded by the
European Union

Táto publikácia vznikla v rámci projektu Erasmus+ Youth 4 Bauhaus, ID č.: 2021-2-SK02-KA220-YOU-000050748. Jeho cieľom je budovanie kapacít organizácií v oblasti využívania inovatívnych prístupov na posilnenie pozície mladých ľudí a ich zapojenie do spoločného vytvárania verejných priestorov udržateľným, ekologickým a inkluzívnym spôsobom v duchu zásad Nového európskeho Bauhausu (krása, udržateľnosť a inkluzívnosť).

Túto publikáciu (v anglickej, slovenskej, rumunskej, holandskej a portugalskej mutácii) a ďalšie publikácie a nástroje vytvorené v rámci projektu si môžete bezplatne stiahnuť na <https://www.cike.sk/en/project/youth-4-bauhaus-en/>

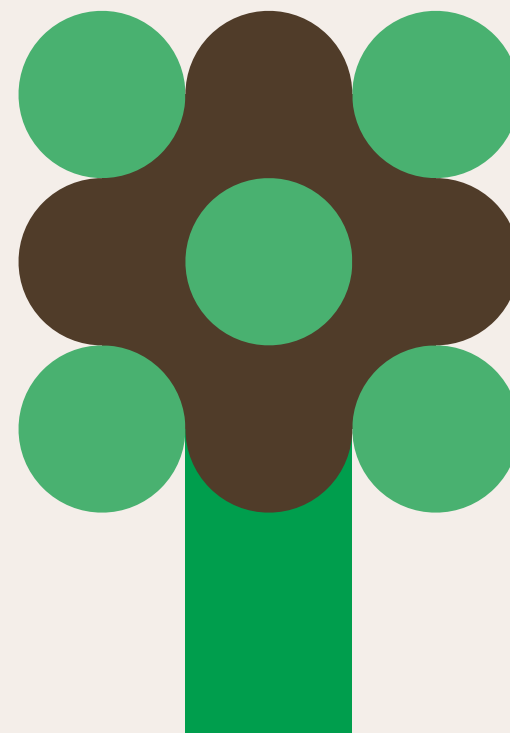
Text uvedený v tejto publikácii podlieha licencií Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License. Jej kópia je dostupná na stránke <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

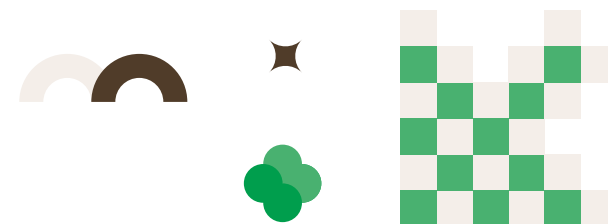
Výhrada zodpovednosti

Youth 4 Bauhaus je projektové partnerstvo spolufinancované Európskou komisiou. V tejto publikácii sú vyjadrené výlučne názory jej autorov a Európska komisia nenesie žiadnu zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

04	PREDHOVOR
08	ÚVOD
15	LTТА Košice
23	LTТА Gent
33	LTТА Bukurešť
43	LTТА Braga
60	ZÁVEREČNÉ ODPORÚČANIA

PREDHOVOR

Táto príručka o inkuzívnosti vychádza z projektu Youth 4 Bauhaus a predstavuje účinný nástroj na zdôraznenie významu inkuzívnosti pri dizajnovaní a formovaní skutočne inkuzívnych miest. Jej vznik sa viaže na záväzok projektu, ktorým je podpora prostredia vyhovujúceho potrebám všetkých obyvateľov.

V dobe, keď sa inkuzívnosť čoraz viac považuje za základný kameň pokroku, ju možno vnímať ako maják ukazujúci cestu, ako podporiť postavenie mladých v rozhodovacích procesoch týkajúcich sa plánovania verejného priestoru. Mládež je v tejto oblasti často prehliadaná a zastúpená len nedostatočne, no vďaka tejto publikácii môže nájsť hlas, ktorý spochybňuje existujúcu normu, pretože uznáva jedinečnú perspektívu a potreby mladých ľudí. Zároveň sa tým vymedzuje voči pretrvávajúcemu problému vylúčenia mladých a podporuje demokratickejší a participatívnejší prístup k rozvoju miest.

Nemožno dostatočne zdôrazniť, aké dôležité je dizajnovať mestá, ktoré vyhovujú všetkým obyvateľom. Autori sú presvedčení, že vybudované prostredie musí presahovať fyzické štruktúry. Malo by podporovať pocit vlastníctva medzi jednotlivcami bez ohľadu na ich vek,

schopnosti alebo sexuálnu orientáciu. Rozpoznávaním a riešením odlišných očakávaní a požiadaviek rôznych demografických skupín sa príručka môže stať katalyzátorom sociálnej súdržnosti v najrôznejších prostrediach, od ulíc až po parky či rieky. Usiluje sa nielen o vytváranie priestorov, ale aj o budovanie spoločného pocitu spolupatričnosti a identity v rámci komunít a štvrtí.

Zosúladenie tejto príručky s [Novým európskym Bauhausom \(NEB\)](#) ešte viac podčiarkuje význam tohto projektu. Predsedníčka Európskej komisie oznámila v roku 2020 spustenie NEB ako transformačnej iniciatívy postavenej na pilieroch krásy, udržateľnosti a inkluzívnosti. Prijatím týchto zásad je tak táto príručka ozvenou vízie NEB a zároveň prispieva k holistickejšiemu a viac medzisektorovému prístupu k rozvoju miest.

Keďže táto príručka podporuje inkluzívnosť, opakuje sa v nej výzva, aby mestá boli viac než len konglomerát budov a ciest. Presadzuje myšlienku, že by mali byť živými celkami, ktoré sa vyvíjajú v súlade s rozmanitými potrebami svojich obyvateľov. Príručka tak obhajuje práva marginalizovaných skupín a podporuje kultúru porozumenia, empatie a zdieľanej zodpovednosti. Stručne povedané, je plánom na vytvorenie miest, ktoré sú nielen funkčné, ale aj súcitné, a ktoré zabezpečujú, že žiadny hlas neostane nevypočutý a žiadny občan nebude stáť mimo snahy o dosiahnutie pokroku.

ÚVOD

Autormi tejto príručky sú partneri realizujúci projekt Youth 4 Bauhaus. Partneri z medzinárodného konzorcia ho realizovali s cieľom zlepšiť schopnosť organizácií konzultovať rozhodnutia o plánovaní využitia verejných priestorov s mladými ľuďmi. Mladí sú najmenej konzultovanou skupinou občanov, pretože sa často necítia byť oprávnení povedať svoj názor a zvyčajne sa to od nich ani neočakáva. Mestá by však mali byť navrhnuté pre všetkých svojich občanov, pričom každý z nich by mal cítiť, že je vlastníkom verejných priestorov, ktoré využíva. Jednotlivé skupiny obyvateľov majú svoje vlastné očakávania a odlišné požiadavky na účel a využívanie miest, ulíc, parkov, riek, a pod. Ak sú splnené, obyvatelia majú pocit spolupatričnosti a vnímajú sa ako súčasť identity danej komunity a jej okolia.

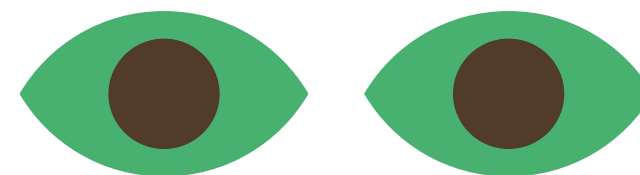
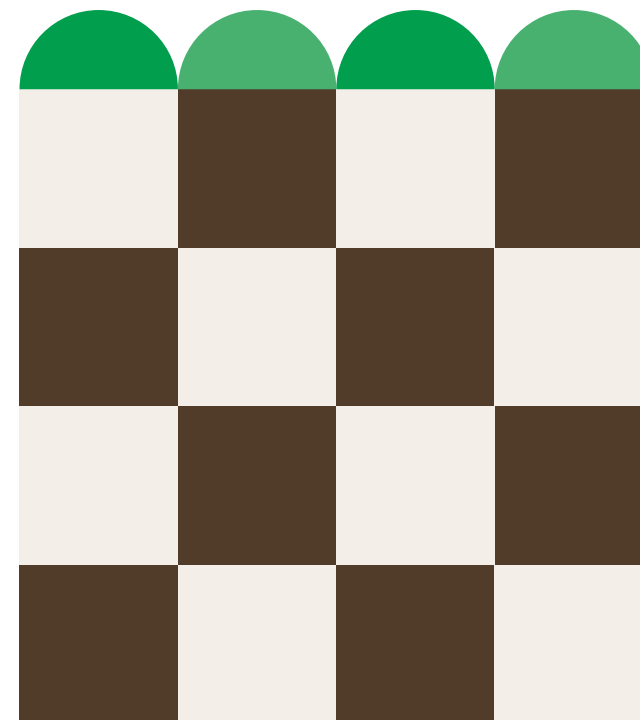
Predsedníčka Európskej komisie spustila iniciatívu Nový európsky Bauhaus (NEB) v roku 2020. Jej poslaním bolo „dať dušu“ (Ursula von der Leyen) Európskej zelenej dohode. Táto medzisektorová iniciatíva stojí na troch pilieroch, ktorými sú krása, udržateľnosť a inkluzívnosť. Partneri prevzali princípy NEB a uplatnili ich v projekte ako spôsob nazerania na okolitý verejný priestor. Zároveň tak prispeli k diskusií o NEB prebiehajúcej na európskej úrovni.

Pre partnerov bolo dôležité aplikovať zásady na obsah projektu aj na spôsob jeho realizácie. Zamerali sa na to, aby sa projekt realizoval krásnym, udržateľným a inkluzívnym spôsobom.

Príručka odráža poznatky projektových partnerov, ktoré získali, keď pracovali s rôznymi skupinami mladých ľudí na spoluvytváraní mesta, a uplatňovali pritom princípy Nového európskeho Bauhausu. Čerpá zo situácií a skúseností zo štyroch vzdelávacích a školiacich aktivít, ktoré sa uskutočnili v štyroch európskych mestách a pozostávali z trojdňových workshopov zameraných na tvorbu 3D modelov udržateľných verejných priestranstiev. Účastníci projektu (projektívni partneri, ľudia pracujúci s mládežou a zapojení mladí ľudia) sa stretli s rôznymi výzvami od neprístupnosti verejných priestranstiev cez miesta neprispôsobené potrebám znevýhodnenej mládeže a hendikepovaných ľudí vo všeobecnosti až po veľmi prísne štruktúrovaný program a pod.

Dvaja zo štyroch projektových partnerov (**Teatro Circo de Braga** a **CollectiveUP**) majú skúsenosti s uplatňovaním inkluzívnych prístupov vo svojej práci, najmä v práci s mládežou so znevýhodnením (mladými s telesným znevýhodnením, komunitou nepočujúcich či mladými s autizmom). Ďalší dvaja projektívni partneri (**GEYC** a **CIKE**) majú skúsenosť s prácou s mládežou zo sociálne či geograficky znevýhodneného prostredia (s rómskymi deťmi a s mládežou z vidieckych oblastí).

Táto príručka odráža aj spätnú väzbu týkajúcu sa organizovania vzdelávacích podujatí. Jej cieľom je poskytnúť prehľad o aktivitách projektu a o nastolených výzvach, riešení a výsledkoch hodnotenia zozbieraných bezprostredne po podujatiach (tzv. metodikou piatich prstov). Účastníci svoju spätnú väzbu poskytovali aj online.

Jedným z hlavných výstupov projektu je metodika s názvom Súbor nástrojov pre participatívne postupy na 3D tvorbu udržateľných verejných priestorov, *NEB Toolkit: Ako využiť Minecraft Education pri zapájaní mládeže do vytvárania verejného priestoru* (ďalej len „Toolkit“). Tento toolkit vychádza z metodiky navrhutej, testovanej a zdokonaľovanej partnermi

v priebehu projektu. Tá je navrhnutá tak, aby riešila nedostatočnú mieru participácie mladých ľudí a zaoberala sa záležitosťami, ktoré sú pre nich najdôležitejšie – verejnými priestormi a ich udržateľnosťou. Toolkit sa špecificky zameriava na tvorbu verejných priestorov inšpirovaných zásadami Nového európskeho Bauhausu (NEB), pričom sa ako nástroj na tvorbu používa 3D hra Minecraft.

Metodika sa testovala a doladzovala počas štyroch vzdelávacích, školiacich a vyučovacích aktivít (LTTA) v **Košiciach** (12. – 16. septembra 2022), **Gente** (7. – 11. novembra 2022), **Bukurešti** (27. februára

– 3. marca 2022) a **Brage** (22. – 26. mája 2023). V rámci LTTA aktivít sa do projektu Youth 4 Bauhaus zapojilo množstvo najrôznejších účastníkov z rôznych krajín, s odlišným kultúrnym a rodinným zázemím, etnickou príslušnosťou, sociálnym postavením či zdravotným znevýhodnením a pod., no všetci boli vo veku stredoškôľakov. Vybrané skupiny boli zároveň rodovo vyvážené.

Na všetkých LTTA aktivitách sa zúčastnilo desať mladých ľudí za každú partnerskú krajinu (Slovensko, Belgicko, Portugalsko, Rumunsko), ktorých sprevádzali dvaja alebo traja ľudia pracujúci s mládežou/učítelia/asistenti a dvaja projektoví partneri.

V prípravnej fáze si každý z projektových partnerov vybral strednú školu, ktorá sa zapojí do projektu. Škola po predstavení programu vybrala desať študentov a dvoch učiteľov, ktorí sa budú zúčastňovať LTTA aktivít. Každý partner zorganizoval niekoľko stretnutí s vybranou skupinou a predstavil jej kľúčové koncepty projektu vrátane praktických informácií. Hostiteľ podujatia pripravil celkový program LTTA aktivít na tvorivé stretnutia v spolupráci so združením CollectiveUP.

Učebné, školiace a výučbové aktivity (LTTA)¹

1. LTTA aktivita Design Think Your City Košice (SK) 12. - 16. september 2022

Na aktivite v Košiciach sa zišlo 40 rôznorodých mladých účastníkov z toho 10 miestnych a 30 zahraničných (piati z nich so špeciálnymi problémami). Mladých účastníkov sprevádzali vždy dvaja dospelí za GEYC (Bukurešť) a CollectiveUP (Gent). Z Teatro Circo de Braga (Braga) boli potrebné až tri sprevádzajúce dospelé osoby, pretože medzi ich účastníkmi boli aj mladí so špeciálnymi potrebami. Na aktivite boli prítomní aj dvaja zástupcovia za každého projektového partnera. Pomáhali s facilitáciou a komunikáciou, keďže pracovným jazykom školenia bola angličtina.

Skupina strávila v Košiciach tri pracovné dni, počas ktorých sa jej členovia zúčastnili teoretického semináru, workshopov, navštívili cieľové miesto projektu a zúčastnili verejnej prezentácie. V prvej časti sa oboznámili s teóriou urbanizmu, verejných priestorov, iniciatívou NEB a jej kľúčovými pojmami

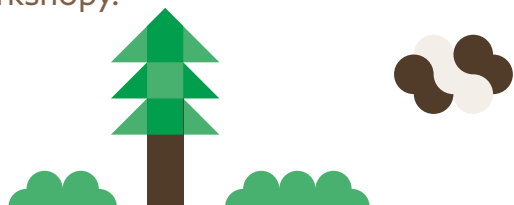
¹ Z angl. *Learning, Training and Teaching Activities* - Učebné, školiace a výučbové aktivity

krásny, udržateľný, inkluzívny. Časť prezentovanú online viedla **Mária Beňačková Rišková**, expertka, ktorá je členkou okrúhleho stola NEB, kurátorkou projektu Rok pre klímu a členkou neformálneho kruhu poradcov predsedníčky Európskej komisie v rámci iniciatívy NEB. Po nej riaditeľ Creative Industry Košice a odborník na urbanizmus **Michal Hladký** predstavil NEB.

Dvaja odborní facilitátori **Mišo Hudák** a **Tereza Sejková** pripravili trasu s tromi zastávkami na miestach v blízkosti rieky, takže účastníci mali možnosť zžiť sa s reálnymi mestskými lokalitami, o ktorých neskôr diskutovali, navrhovali ich dizajn a pracovali s nimi v rámci digitálneho prostredia **Minecraft**. Mišo je urbanista a Tereza je skúsená odborníčka, ktorá pracuje s ľuďmi so špeciálnymi potrebami. Obaja mali na starosti participatívne workshopy.

Nasledoval workshop vedený v duchu spolupráce (kokreácie), ktorý tiež viedli spomínaní facilitátori. **Výsledkom bolo 40 návrhov** na využitie navštívených miest. Študenti boli následne rozdelení do skupín, v ktorých mali spoločne navrhnúť udržateľné riešenia pre dané lokality. Účastníci z radov mládeže pracovali v zmiešaných skupinách, ktorých cieľom bolo ešte viac podporiť zásady tolerancie a inkluzívnosti. Napokon vzniklo päť spoločne vytvorených výstupov, pričom jeden z nich bol hlasovaním vybraný ako víťazný.

Zástupca mesta Košice z Útvary hlavného architekta Martin Jerguš popoludní účastníkom priblížil agendu mesta v oblasti územného plánovania a predstavil aktuálny plán projektu revitalizácie nábrežia.

Nasledujúci deň účastníci na workshope pracovali s Minecraftom, ktorý využili na spoluvytváranie verejných priestranstiev. Túto aktivitu koordinovala vedúca projektu za CollectiveUP **Liliana Carrillo**, pričom použila metodiku pripravenú v rámci projektového výstupu 1, Technickú príručku a 3D model mesta. Workshop bol zameraný najmä na prevod skôr vytvorených výkresov do digitálneho 3D formátu a prostredia Minecraft Education. Na záver podujatia predstavili účastníci verejnosti svoje finálne riešenia aj poznatky získané počas workshopu.

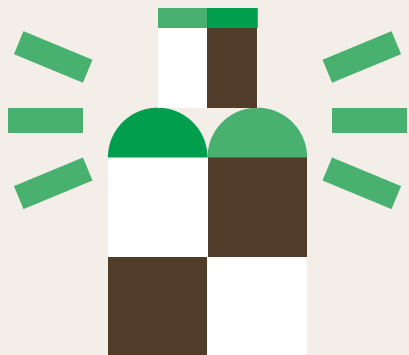
VÝSLEDKY A NEDOSTATKY PODUJATIA

Počas trojdňového LTTA podujatia v Košiciach sa naplnili mnohé z cieľov projektu, no vyskytli sa aj nedostatky, ktoré však poskytli cenné skúsenosti pre organizáciu ďalších projektových aktivít a ponaučenia pre budúce projekty podobného charakteru.

Stručný prehľad vybraných výsledkov podujatia:

- **57 jednotlivcov** sa oboznámilo s princípmi a informáciami o iniciatíve NEB, urbanistickom plánovaní, význame kokreácie a inkluzívnosti v živote mesta a dôležitosti demokratických procesov pre mladých;
- **šesť projektových partnerov** zvýšilo svoju kapacitu v oblasti práce s mládežou a pre mládež, vrátane mládeže zo sociálne znevýhodnených komunit;
- **40 stredoškolákov** sa zapojilo do konzultácií o otázkach súvisiacich s udržateľným mestským plánovaním, obnovou mestských brownfieldov a nevyužívaných verejných priestranstiev v Košiciach na základe princípov NEB;
- vypracovaná a **otestovaná bola prvá verzia súboru nástrojov** približujúcich iniciatívu NEB mládeži a pedagógom;
- vypracovaná a otestovaná bola tiež **prvá verzia inovatívneho digitálneho nástroja** umožňujúceho mladým formulovať, vizualizovať a prezentovať svoje názory na územné plánovanie na základe iniciatívy NEB.
- **40 mladých ľudí** sa podieľalo na dosiahnutí cieľov projektu inkluzívnym a kokreatívnym spôsobom;
- **získala sa spätná väzba** pozostávajúca zo 40 návrhov spôsobov zlepšenia verejného priestoru od mladých účastníkov podujatia v Košiciach.

Zistené nedostatky vznikli počas realizácie projektových aktivít alebo vyplynuli zo spätnej väzby od účastníkov projektu. Pri plánovaní podujatia sa zohľadňovali rôznorodé potreby účastníkov, vrátane špecifických potrieb osôb so zdravotným znevýhodnením, ale aj kultúrne alebo osobné aspekty, ako sú stravovacie preferencie, vierovyznanie účastníkov a pod. Objavili sa však aj oblasti, v ktorých je možné dosiahnuť zlepšenie, pričom v niektorých prípadoch si ich organizátori mohli ľahko všimnúť sami a v iných prípadoch boli tieto oblasti identifikované na základe návrhov účastníkov.

VYBRANÉ VÝZNAMNÉ NEDOSTATKY

Načasovanie aktivít: presuny medzi miestami konania podujatia s veľkou a rôznorodou skupinou, ktorá zahŕňa aj osoby so špeciálnymi potrebami, môže trvať oveľa dlhšie, než sa predpokladalo.

Ubytovanie: blízkosť účastníkov so špeciálnymi potrebami k miestu konania.

Jednoduchosť prístupu: účastníci so sluchovým a zrakovým znevýhodnením môžu mať počas prezentácií problém s okolitým hlukom alebo nedostatkom vizuálnych pomôcok.

Učebné, školiace a výučbové aktivity

2. LTTA aktivita Design Think Your City Ghent (BE) 7. - 11. november 2022

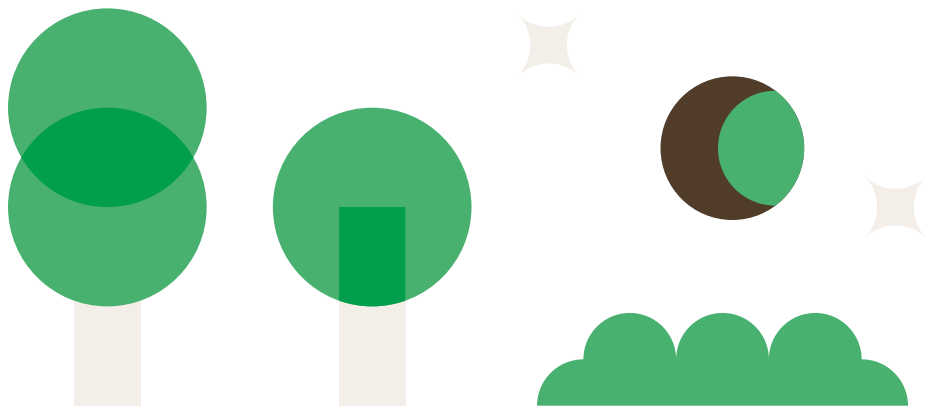

Po LTTA podujatí v Košiciach pokračovali projektoví partneri v práci s vybranými strednými školami a predstavili im plán podujatia v Gente. Počas niekoľkých stretnutí so študentmi a učiteľmi ich partneri informovali o programe a cieľoch LTTA podujatia a poskytli im praktické informácie (o cestovaní, ubytovaní, programe a pod.). Hostiteľská organizácia **CollectiveUP** pripravila program a zabezpečila ubytovanie a stravu pre účastníkov, a zároveň sa postarala o celkový manažment podujatia. Organizácia **CollectiveUP** pri príprave programu stretnutia **spolupracovala s orgánmi miestnej samosprávy mesta Gent** a so školou **Keerpunt**.

Na podujatí sa zúčastnila rôznorodá skupina 41 mladých ľudí, z toho bolo 11 miestnych a 30 zahraničných účastníkov (a v rámci nej siedmi účastníci so špeciálnymi potrebami). Sprevádzalo ich 20 dospelých – dvaja učitelia

na každú zahraničnú skupinu, **štyria učiteľia** za miestnu skupinu, jedna sprevádzajúca osoba pre portugalskú skupinu a deväť zástupcov partnerských organizácií projektu. Počas troch pracovných dní, ktoré účastníci strávili v Gente, sa konal teoretický seminár, panelová diskusia, workshopy, návštevy lokalít, diskusie, verejné prezentácie a multikultúrne aktivity.

V prvej časti LTTA predstavil vedúci partner CIKE projekt a jeho ciele, ako aj koncepciu iniciatívy **Nový európsky Bauhaus (NEB)** so zameraním na jej tri kľúčové princípy: **krásny, udržateľný, inkluzívny**. Projektový partner CollectiveUP následne predstavil účastníkom metodiku Youth 4 Bauhaus a riaditeľka Európskeho hlavného mesta mládeže Gent 2024 **Céline De Conink** predstavila krátky úvod do teórie urbanizmu, redizajnu verejných priestranstiev a stručnú informáciu o programe Európskeho hlavného mesta mládeže.

V popoludňajších hodinách prvého dňa sa pod moderátorskou taktovkou **Liliany Carrillo** zo zoskupenia CollectiveUP konala panelová diskusia za účasti miestnych expertov na redizajn verejných priestranstiev v mestách. Tento panel bol osobitne zameraný na inklúziu osôb so zdravotným znevýhodnením a osôb s rôznou rodovou

identitou. V paneli vystúpili **Esther Schelfhout** (umelkyňa a umelecká pracovníčka Minus One), **Valérie De Prycker** (štátna zamestnankyňa na Oddelení životného prostredia a klímy Mesta Gent spolupracujúca s kurzom Design For Impact na umeleckej škole LUCA), **Jolien Nayeart** (architektka a vizuálna umelkyňa) a **Anyuta Wiazemsky Snauwaert** (umelkyňa a koordinátorka Nového medzinárodného kultúrneho centra).

Po panelovej diskusii nasledovala prehliadka turistických pamiatok a návšteva lokalít, ktoré sa budú upravovať počas workshopov v nasledujúci deň.

Na druhý deň viedla **Alexandra Matiová** z Creative Industry Košice teambuildingovú aktivitu s využitím online

interaktívnej platformy Miro. Účastníci si vytvorili avatary, ktoré ich zastupovali, a členovia CollectiveUP **Liliana Carrillo** a **Frederick Ducatelle** následne viedli ideové a kokreatívne stretnutie, ktoré sa začali individuálnymi kresbami a návrhmi a končili sa vytvorením spoločných plánov na redizajn lokalít navštívených v predchádzajúci deň. Tieto návrhy boli potom kvôli ľahšej vizualizácii nápadov prenesené do 3D prostredia [Minecraft Education](#).

Na tretí deň účastníci pokračovali v práci s Minecraft Education a pracovali na návrhu svojich 3D modelov. Aktivita v zmiešaných skupinách mladých viedla k tomu, aby sa cvičili v tolerancii, počúvali nápady ostatných a spoluvytvárali spoločný a zdieľaný projekt. Výsledky týchto kokreatívnych stretnutí a práce v skupinách boli prezentované počas verejnej prezentácie v popoludňajších hodinách. Celé podujatie sa skončilo odovzďaním certifikátov a preukazov mládeže a hodnotením celého programu pomocou metódy piatich prstov.

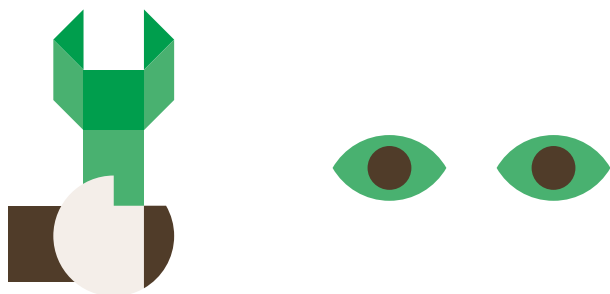

- získala sa spätná väzba pozostávajúca zo **61 ústnych návrhov** spôsobov zlepšenia verejného priestoru a **35 vyplnených hodnotiacich dotazníkov** od mladých účastníkov podujatia týkajúcich sa spôsobov zlepšovania verejných priestranstiev vyplývajúcich z podujatia v Gente.

Na základe poskytnutej spätnej väzby boli identifikované nedostatky a návrhy na zlepšenie použitých koncepcií, ktoré poskytlí cenné skúsenosti pre organizáciu ďalších projektových aktivít a ponaučenia pre budúce projekty podobného charakteru.

VYBRANÉ VÝZNAMNÉ NEDOSTATKY:

- **predbežné plánovanie:** je veľmi dôležité poskytnúť čo najviac informácií o meste, programe a teórii;
- **inklúzia:** poskytnutie nástrojov a informácií o špeciálnych potrebách, ktoré pomôžu všetkým členom skupiny lepšie sa v danej problematike zorientovať;
- **ubytovanie:** zdieľanie priestorov je hodnotené pozitívne, no zároveň môže byť považované za menej pohodlné;
- **udržateľnosť:** zohľadnenie udržateľnejších spôsobov cestovania a zamedzenie plytvaniu potravinami v rámci spoločných aktivít;
- **testovanie v predstihu:** otestovanie každého digitálneho nástroja priamo v rovnakom priestore a s rovnakými nastaveniami, aké sa budú používať na podujatiach, môže priniesť viac času na kokreáciu.

Učebné, školiace a výučbové aktivity

3. LTTA aktivita Design Think Your City Bucharest (RO) 27. február – 3. marec 2023

Na projekte sa zúčastnilo po 10 študentov zo Slovenska, Rumunska, Portugalska a Belgicka, ktorých vybrali ich školy zapojené do projektu. Študentov za každú krajinu sprevádzali dvaja učitelia, s výnimkou Portugalska, v prípade ktorého bol prítomný len jeden učiteľ a jeden tlmočník pre nepočujúcich účastníkov. Každý projektový partner okrem toho vyslal na podujatie aj dvoch zamestnancov, ktorí pomáhali s realizáciou aktivít a zaisťovali efektívnu komunikáciu počas celého projektu.

Zhrnutie LTTA aktivity v Bukurešti

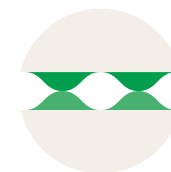
Tretiu LTTA aktivitu v rámci projektu Youth 4 Bauhaus s názvom Design Think Your City Bucharest zorganizoval rumunský partner [Group of the European Youth for Change \(GEYC\)](#). Táto aktivita zohrala významnú úlohu pri napĺňaní jedného z hlavných cieľov projektu, ktorým je posilnenie schopností projektových partnerov, zúčastnených učiteľov a ľudí pracujúcich s mládežou, a zároveň ich zapojenie do participatívnych procesov spoluvytvárania mesta.

Projektoví partneri pokračovali v práci so strednými školami zapojenými do vzdelávacej aktivity a predstavili im plán podujatia LTTA 4. Rumunský partner **GEYC** nadviazal v snahe zapojiť do projektu viac mladých ľudí z mesta Bukurešť spoluprácu s novou školou z tohto mesta. Projektoví partneri uskutočnili niekoľko stretnutí a vytvorili kanály umožňujúce komunikáciu so študentmi a učiteľmi a poskytli im ešte pred samotným podujatím informácie o programe a cieľoch LTTA podujatia, ako aj praktické informácie (o cestovaní, ubytovaní, programe a pod.). **Hostiteľská organizácia GEYC** pripravila program a zabezpečila ubytovanie a stravu pre účastníkov, a zároveň sa postarala o celkový manažment podujatia. Organizácia GEYC pri tvorbe programu spolupracovala s **Národnou školou svätého Sávu**.

Tohto LTTA podujatia sa zúčastnilo spolu **40 mladých ľudí** vo veku od 14 do 18 rokov, z toho desiatich účastníkov boli miestni a 30 účastníkov bolo zo zahraničia. Na podujatí sa zúčastnilo aj 16 dospelých, z toho po dvoch učiteľov z Rumunska, Slovenska a Belgicka, jeden učiteľ z Portugalska a sprevádzajúca osoba pre nepočujúcich účastníkov tiež z Portugalska. Okrem nich boli prítomní aj **ôsmi zástupcovia partnerských organizácií projektu**. **Počas trojdňového podujatia v Bukurešti** sa účastníci zúčastnili rôznych aktivít, ako sú napr. workshopy, študijné návštevy, diskusie a verejné prezentácie zamerané na kokreáciu. Medzi témy obsiahnuté v programe patrili napríklad ciele trvalo udržateľného rozvoja, Nový európsky Bauhaus, Európska zelená dohoda, Parížska dohoda a mnohé ďalšie.

V prvý deň podujatia sa účastníci venovali neformálnym vzdelávacím aktivitám s cieľom lepšie sa spoznať. Hovorili o svojich očakávaniach, obavách a prínosoch týkajúcich sa nasledujúcich dní. Aby sme účastníkov povzbudili k väčšiemu pocitu spolupatričnosti a intenzívnejšiemu zapojeniu sa do programu, vytvorili sme štyri skupiny. Tri boli zamerané na oblasť sociálnej inklúzie, voľný čas a sociálne médiá a štvrtá bola „materská“, pričom každá mala určené konkrétne ciele na celý týždeň. Diskutovali sme aj o praktických aspektoch podujatia, ako je logistika, jedlo či časový harmonogram aktivít.

Ďalej sme sa venovali koncepciám a programom, ktoré budeme počas LTTA podujatia skúmať, ako je napr. **Nový európsky Bauhaus, Erasmus+, udržateľnosť, Parížska dohoda či Európska zelená dohoda**. V rámci jednej z aktivít účastníci skúmali jednotlivé koncepcie a kreatívnym spôsobom ich potom prezentovali ostatným.

Po vzájomnom spoznaní sa a oboznámení sa so spomínanými koncepciami sme sa vybrali do okolia, prechádzali sme sa po Bukurešti a prezerali sme si miesto, ktoré sme mali spoluvytvárať v Minecrafte. Bolo tiež dôležité spoznať lokálnu architektúru, takže po zvyšok dňa rumunský tím sprevádzal účastníkov centrom Bukurešti.

Počas druhého dňa LTTA sa účastníci zapojili do aktivít v rámci spoluprotvorby. Účastníci, rozdelení do dvoch skupín po dvadsiatich, diskutovali a kreslili svoje návrhy ideálneho, inkluzívneho a udržateľného mesta. O svoje predstavy sa podelili a diskutovali o nich na záverečnom informačnom stretnutí. Účastníci následne vytvorili 7 tímov a daný priestor spoluvytvárali aj s využitím umeleckých postupov.

Popoludní viedla **Liliana Carrillo** (CollectiveUp) workshop na tému používania prostredia **Minecraft Education** na vzdelávanie mládeže a hovorila o tom, ako ho využiť na vytvorenie 3D modelov nápadov, ktoré účastníci navrhli dopoludnia. Sedem tímov potom pracovalo na svojich svetoch v Minecrafte.

Deň sme zakončili **interkultúrnym večerom**, počas ktorého mali zapojené krajiny možnosť predstaviť svoje **tradície a zvyky**. Každá z krajín mala 10 - 15 minút na to, aby ukázala a zároveň oslávila svoje jedinečné **kultúrne dedičstvo**.

Počas záverečného dňa podujatia účastníci pokračovali v práci na svojich 3D modeloch v Minecraft Education. Aktivita v zmiešaných skupinách kládla dôraz na toleranciu, aktívne vzájomné počúvanie a spoluvytváranie spoločných projektov. Účastníci neskôr popoludní verejne prezentovali svoje návrhy a podujatie sa skončilo odovzďávaním certifikátov a preukazov mládeže účastníkom.

VÝSLEDKY A NEDOSTATKY PODUJATIA

Počas trojdňového LTTA podujatia v Bukurešti sa naplnili niektoré ciele projektu. Podujatie však poukázalo aj na určité nedostatky, ktoré však poskytli cenné informácie využiteľné pri organizácii ďalších projektových aktivít a pri budúcich projektoch s porovnateľnými cieľmi.

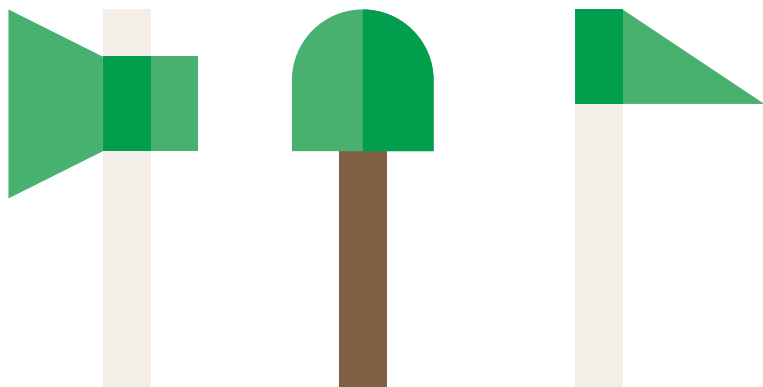
Nižšie uvádzame stručné zhrnutie hlavných výsledkov podujatia:

- **56 účastníkov podujatia** sa lepšie zoznámilo s témami, ako je iniciatíva NEB, ciele trvalo udržateľného rozvoja, Európska zelená dohoda, urbanistické plánovanie, Parížska dohoda či význam kokreácie, inkluzívnosti a demokratických procesov pre mladých;
- **štyria projektoví partneri** zvýšili svoju kapacitu v oblasti práce s mládežou a pre mládež, vrátane mládeže z prostredia s obmedzenými možnosťami;

- **40 mladých ľudí** sa zapojilo do konzultácií o otázkach súvisiacich s udržateľným mestským plánovaním, ako je napr. obnova mestských brownfieldov či nevyužívaných verejných priestranstiev v Bukurešti na základe princípov NEB;
- **Toolbox**, súbor nástrojov, ktorého cieľom je vysvetliť mladým ľuďom a pedagógom iniciatívu NEBI, testovalo viac ako 48 mladých ľudí a ich pedagógov;
- 40 mladých ľudí sa inkluzívnym a kokreatívnym spôsobom podieľalo na **príprave projektových výsledkov**;
- **vzniklo 40 návrhov** na zlepšenie verejných priestranstiev v Bukurešti, s ktorými v rámci inkluzívneho a participatívneho procesu prišli mladí ľudia;
- vzniklo **sedem pokročilých verzií Minecraft** a odprezentovaných bolo sedem návrhov využitia verejných priestranstiev.

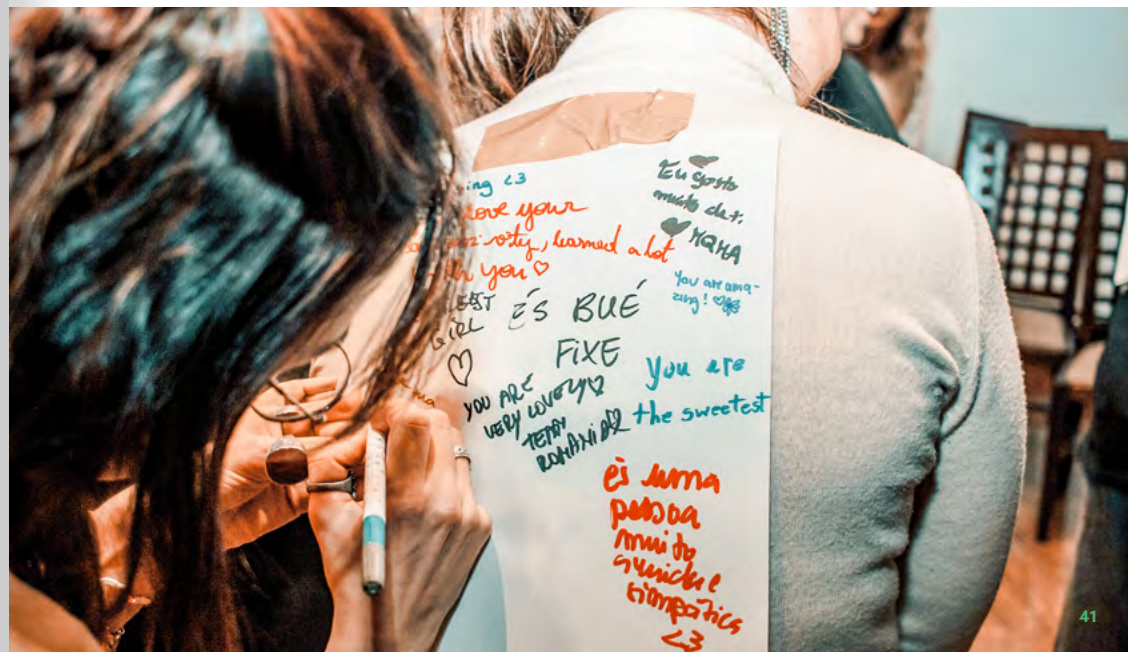

Počas podujatia sa objavili niektoré nedostatky, či už na základe vlastného pozorovania zo strany organizátorov alebo na základe spätnej väzby od účastníkov a partnerov projektu. Pri plánovaní podujatia sa zohľadňovali rôznorodé potreby účastníkov, ako napríklad osobitné požiadavky osôb so zdravotným postihnutím, kultúrne alebo osobné aspekty a stravovacie preferencie. Zohľadnené boli aj nedostatky zistené počas LTТА podujatí v Košiciach a Gente:

- **načasovanie aktivít:** ubytovanie, stravovanie aj priestor na aktivity sme zabezpečili v tom istom hoteli, pretože cestovanie medzi rôznymi miestami s veľkou a rôznorodou skupinou, do ktorej patria aj osoby so špeciálnymi potrebami, môže trvať oveľa dlhšie, než by sa predpokladalo;
- **prístupnosť a inklúzia:** zorganizovali sme skupinu mladých ľudí, ktorí pôsobili ako členovia inkluzívneho výboru, aby bolo zaistené aj zapojenie účastníkov so sluchovým a zrakovým znevýhodnením a aby o tom každý účastník vedel;
- **udržateľnosť:** skupina z Košíc cestovala do Bukurešti vlakom, keďže hľadáme udržateľnejšie spôsoby cestovania.

Aj napriek týmto opatreniam sa však počas podujatia objavili niektoré oblasti na zlepšenie, ktoré buď postrehli organizátori, alebo ich navrhli účastníci:

- **inkluzívnosť:** niektorí účastníci sa domnievali, že aktivity mohli byť inkluzívnejšie a že skupina mohla komunikovať efektívnejšie;
- **technická podpora:** niektorí účastníci konštatovali nedostatok podpory v práci na koncepciách mestského plánovania a v technických záležitostiach;
- **príprava:** niektorí účastníci navrhli, aby sa pred každou LTТА aktivitou robilo viac domácich úloh, aby sa študenti lepšie oboznámili s kontextom;
- **príliš náročný rozvrh:** aktivity by mohli byť zorganizované tak, aby bol program menej náročný, keďže niektorí účastníci boli často psychicky vyčerpaní a niektoré aktivity vynechali. Okrem toho by sa mohla zlepšiť aj vyváženosť voľného a pracovného času počas podujatia.

Učebné, školiace a výučbové aktivity

4. LTTA aktivita Design Think Your City Braga (PT) 22. - 26. máj 2023

Cieľom projektu Youth 4 Bauhaus je spájať účastníkov z rôznorodého kultúrneho a sociálneho prostredia, celého spektra etnických skupín a, okrem iného, ľudí s rôznymi typmi znevýhodnenia. Konkrétne sa projektu zúčastňujú skupiny desiatich študentov zastupujúcich Slovensko, Rumunsko, Portugalsko a Belgicko. Sú zo zapojených stredných škôl a pracujú na zastrešujúcej téme princípov Nového európskeho Bauhausu. Každú skupinu sprevádzali dvaja pedagógovia z každej krajiny, s výnimkou Portugalska, kde bol prítomný jeden pedagóg a dvaja tlmočníci (ktorí sa podľa potreby striedali) asistujúci účastníkom so sluchovým a telesným znevýhodnením. Každý projektový partner okrem toho vyslal na podujatie aj dvoch zamestnancov, ktorí pomáhali s realizáciou aktivít a zaisťovali efektívnu komunikáciu počas celého projektu.

Zhrnutie LTTA aktivity v Brage

Štvrtú z LTTA aktivít realizovaných v rámci projektu Youth 4 Bauhaus, Design Think Your City Braga, zorganizoval projektový partner [Teatro Circo de Braga](#). Toto podujatie bolo kľúčové pri napĺňaní jedného z hlavných cieľov projektu, ktorým je

budovanie schopností projektových partnerov, zúčastnených pedagógov a mládeže prostredníctvom ich aktívneho zapojenia do kokreatívnych procesov spoločného vytvárania mesta.

Všetci projektoví partneri pokračovali v spolupráci s rovnakými strednými školami, ktoré sa zúčastňovali na predchádzajúcich aktivitách projektu. Boli to **Stredná škola Carlosa Amarante, Stredná škola Alberta Sampaio a Stredná škola D. Maria II v Brage, Národná škola svätého Sávu v Bukurešti, Stredná priemyselná škola stavebná a geodetická v Košiciach a škola Keerpunt v Gente**. Projektoví partneri informovali zapojené školy o plánovanom programe piatej LTТА aktivity v Brage.

Projektoví partneri uskutočnili viacero stretnutí a vytvorili komunikačné kanály s cieľom zaistiť efektívnu komunikáciu so študentmi a učiteľmi a pripraviť LTТА podujatie. Počas týchto stretnutí im vopred poskytli informácie o programe a cieľoch LTТА podujatia, ako aj dôležité logistické informácie týkajúce sa, napríklad, cestovania, ubytovania, programu, a pod. Hostiteľská organizácia Teatro Circo de Braga zohrala pri príprave a realizácii tohto podujatia kľúčovú úlohu – jej členovia, napríklad, starostlivo naplánovali celkový program a prevzali zodpovednosť za zabezpečenie ubytovania a stravovania pre všetkých účastníkov aj za celkové manažovanie podujatia.

Tohto LTТА podujatia sa zúčastnilo spolu 40 mladých ľudí vo veku od 14 do 18 rokov, z toho boli desiatí miestni a 30 zo zahraničia. Na podujatí sa zúčastnilo aj 17 dospelých, vrátane jedného pedagóga a dvoch tlmočníkov posunkového jazyka z Portugalska, ktorí sa striedali pri podpore účastníkov so sluchovým znevýhodnením. Okrem nich sa podujatia zúčastnili po dvaja učitelia z Rumunska a Belgicka a traja pedagógovia zo Slovenska. Na podujatí sa navyše zúčastnilo aj sedem zástupcov partnerských organizácií projektu, z ktorých boli dvaja z Portugalska, dvaja z Rumunska, dvaja z Belgicka a jeden zo Slovenska.

Vzhľadom na špecifický charakter aktivít realizovaných v rámci všetkých LTTA aktivít **prizvali hostitelia z Teatro Circo de Braga do programu troch architektov a urbanistov**. Spolu s nimi ešte pred podujatím vytvorili – pre lepšiu a efektívnejšiu prípravu – komplexný súbor materiálov, ktoré spĺňali dvojaký účel: predstavili lokalitu určenú na revitalizáciu a zároveň nastavili základné pravidlá, ktorými sa pri vypracúvaní svojich návrhov počas podujatia riadili všetci účastníci.

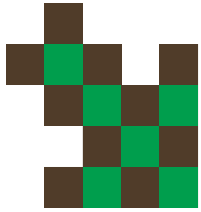
Sme presvedčení, že naša metodika zdôrazňuje význam dôkladnej a dobre premyslenej analýzy, po ktorej nasleduje diagnostika. Práve vďaka tomuto dôslednému prístupu sme mohli zabezpečiť vznik celej škály rôznorodých návrhov vychádzajúcich z kritického a reflexívneho uvažovania účastníkov.

Navyše, skupina šiestich študentov počítačového programovania (z jednej z partnerských škôl) **poskytovala počas celého LTTA podujatia účastníkom podporu v prípade akýchkoľvek technických problémov**.

Počas trojdňového podujatia v Brage sa účastníci aktívne venovali celej škále rôznych aktivít, ako sú workshopy, študijné návštevy, diskusie a verejné prezentácie zamerané na tému kokreácie. V rámci programu sa do hĺbky zaoberali témami súvisiacimi s revitalizáciou verejných priestranstiev, vrátane, nie však výlučne, cieľov trvalo udržateľného rozvoja, Nového európskeho Bauhausu či Európskej zelenej dohody.

Počas úvodného dňa sa všetci účastníci zúčastnili stretnutia, ktoré viedla **Rita Campos Costa**, zástupkyňa združenia Frenesim. Táto aktivita bola navrhnutá tak, aby podporovala jednotu a kamarátske vzťahy v rámci celej skupiny prostredníctvom neformálnych cvičení prispôbených na zapojenie všetkých účastníkov. **Aktivita vyvrcholila vytvorením ôsmich samostatných skupín**, pričom každá pozostávala z piatich študentov a dvoch sprevádzajúcich pedagógov. Skupiny boli

zároveň starostlivo štruktúrované tak, aby zabezpečili zastúpenie všetkých štyroch zúčastnených národností v každej skupine, čo umožnilo bohatšiu výmenu skúseností vyplývajúcich z plánovaných aktivít.

Navyše, táto skúsenosť zo spolupráce účastníkom ponúkla cenné skúsenosti v oblasti tolerancie, spolupráce, demokratického rozhodovania prostredníctvom hlasovania, oceňovania rôznych perspektív, robenia kompromisov, účinnej argumentácie a obhajoby vlastných názorov, aktívnej účasti, empatie, uznávania individuálnych rozdielov, multikulturalizmu a inkluzívnosti.

V dopoludňajšej časti programu predniesla zástupkyňa projektového partnera z Bragy **Joana Miranda** komplexný prehľad hlavných zásad projektu a predstavila projektový tím spolu s programom nadchádzajúcich aktivít. Po tomto úvode sa slova ujala **mediačná skupina v zložení architektov a urbanistov Marisy Fernandes, Miguela Fernandes a Lucasa Carneiro**, ktorí účastníkom predstavili miesto intervencie a podelili sa s nimi o pripravené podklady. Tieto podklady mali slúžiť ako základ pre následné vypracovanie ôsmich návrhov využitia danej lokality.

Následne sme sa vydali na informatívnu prehliadku mesta so sprievodcom, pričom našou ambíciou bolo najmä preskúmať oblasť intervencie. Cieľom bolo zoznámiť sa s mestom a rozpoznať výrazné rozdiely medzi historickou a dobre etablovanou časťou mesta a jeho viac periférnou časťou, **Parkom Rodovia**, kde sa naša cesta začala. Pred odchodom z centra *gnration*, kde sa celé trojdňové podujatie konalo, dostal každý

účastník tričko s logom projektu. Toto gesto slúžilo na vytvorenie pocitu spolupatričnosti k spoločne vytváranému projektu. Každá skupina okrem toho dostala aj komplexnú súpravu nástrojov a pomôcok, ktorá obsahovala mapy alebo napr. dôležité grafické materiály.

V parku Rodovia bol pre účastníkov pripravený piknik, na ktorom sa mohli lepšie spoznať. Následne sa vydali na pešiu exkurziu pozdĺž brehov rieky Rio Este. Táto aktivita nám zabrala celé popoludnie prvého dňa.

Keďže boli účastníci ubytovaní v centre mesta, každý mal možnosť užiť si voľný čas a samostatne preskúmať historické centrum Bragy.

V druhý deň nášho LTTA podujatia sa po krátkom úvode v rézii rumunského tímu všetci účastníci, ktorí už boli rozdelení do skupín, zoznámili s modelom určeným pre každú skupinu zvlášť. **Modely zodpovedali jednému z ôsmich úsekov** vybraného územia pozdĺž **rieky Rio Este**, pričom jednotlivé úseky mali slúžiť ako základ pre všetky nasledujúce kokreatívne aktivity a úvahy o zisteniach a poznatkoch vyplývajúcich z analýzy z predošlého dňa.

Rieka Rio Este, pretekajúca centrom mesta Braga, má úzky tok. Časť jej okolia prešla revitalizáciou počas prestavby mestského parku Rodovia a v súčasnosti slúži ako centrum pre rôzne športy a voľnočasové aktivity. Značný úsek rieky, ktorý sa vinie súbežne s cyklistickým chodníkom, sa však naďalej mnohotvárne prelína s každodennými aktivitami obyvateľov mesta.

Počas dopoludňajšieho programu všetky skupiny diskutovali pod vedením tímu architektov o svojich nápadoch. Táto aktivita bola začiatkom komplexného kokreatívneho workshopu, kde sa nápady pretavili do výkresov, máp, plánov a modelov.

Po prestávke na obed sa konal zaujímavý workshop o možnostiach využitia platformy **Minecraft Education** na spoločné vytváranie priestoru. Táto aktivita, ktorú viedla vedúca projektu CollectiveUP **Liliana Carrillo**, bola zameraná najmä na podporu rozvoja digitálnych zručností študentov. Workshop pokračoval až do neskorého popoludnia, čo účastníkom poskytlo dostatok času aj na voľnočasové aktivity.

Na záver druhého dňa sa po večeri konal interkultúrny večer, na ktorom mala každá zúčastnená krajina možnosť predstaviť svoje bohaté tradície, kroje a jedinečné kultúrne dedičstvo.

Tím z Bragy pripravil ostatným účastníkom prekvapenie, keď zorganizoval prezentáciu kultúrneho zoskupenia **Os Sinos da Sé**, ktoré predstavilo nielen tradičný folklór regiónu **Minho**, ale odprezentovalo aj množstvo hudobných nástrojov a zložitých lokálnych krojov.

Účastníci zakončili deň tradičným tancom z tejto časti Portugalska známym ako **Vira**, ktorý veľmi dobre predviedla spomínaná folklórna skupina.

V posledný deň LTTA podujatia v Brage účastníci pokračovali v spoločnej práci na fyzických modeloch aj v prostredí platformy Minecraft Education. Na uľahčenie tejto aktivity sme zabezpečili osem pracovných staníc, ktoré boli vybavené rôznymi materiálmi a zdrojmi informácií, ako aj počítačom umožňujúcim využívanie určenej platformy ako digitálneho nástroja.

Na konci popoludnia mali všetky skupiny možnosť odprezentovať výsledky svojho spoločného úsilia a predstaviť svoju prácu v Minecrafte aj prostredníctvom trojrozmerných modelov.

V publiku bola skupina pozvaných hostí a spoločné predstavenie ôsmich častí územia v okolí rieky Rio Este, na ktorých **pracovalo osem rôznych skupín**, ukázalo skutočného ducha kritického myslenia a tvorivosti.

V priebehu dňa došlo aj k dojímavému momentu zdieľania a spolupatričnosti medzi vybranými členmi skupiny. Štyria študenti (jeden z každej zapojenej krajiny), jeden projektový partner a jeden učiteľ boli vybraní, aby sa podelili o svoje životné skúsenosti, čím sa zdôraznili **základné témy inklúzie, rozmanitosti a akceptácie, ktoré sú pre projekt tohto typu zásadné**.

Pred večerou mali účastníci príležitosť na prehliadku divadla **Theatro Circo de Braga**, ktoré je historickou pamiatkou, a ktoré je pre verejnosť prístupné už od roku 1915.

Po večeri prebehlo vyhodnotenie týždňa zo strany projektových partnerov pomocou metódy piatich prstov, a po ňom nasledovalo slávnostné odovzdávanie účastníckych certifikátov a rozlúčka, keďže nasledujúci deň bol dňom odchodu účastníkov.

VÝSLEDKY A NEDOSTATKY PODUJATIA

Počas trojdňového LTTA podujatia v Brage sa podarilo naplniť ciele projektu, no podujatie malo aj určité nedostatky, ktoré však poskytli cenné informácie využiteľné pri organizácii ďalších podujatí alebo pri plánovaní budúcich projektov s porovnateľnými cieľmi.

Stručné zhrnutie hlavných výsledkov podujatia:

- **57 účastníkov podujatia** (dvaja v striedavom režime) sa lepšie oboznámilo s princípmi a témami iniciatívy NEB, urbanistickým plánovaním či významom spoluprotvorby, inkluzívnosti a demokratických procesov pre mladých;
- **štyria projektív partneri** zvýšili svoju kapacitu v oblasti práce s mládežou a pre mládež, vrátane mládeže zo znevýhodneného prostredia;

- **40 stredoškóľákov** sa zapojilo do konzultácií o otázkach týkajúcich sa udržateľného plánovania v meste, obnovy opomínaných mestských oblastí a verejných priestranstiev v Brage s využitím zásad iniciatívy NEB;
- **Toolbox**, súbor nástrojov, ktorého cieľom je vysvetliť mladým ľuďom a pedagógom iniciatívu NEBI, prešiel po podujatí v Bukurešti ďalším testovaním. Doplnilo sa niekoľko nových otázok týkajúcich sa pracovnej metodiky;
- **40 mladých ľudí** sa inkluzívnym a kokreatívnym spôsobom podieľalo na príprave projektových výsledkov;
- vzniklo **osem pokročilých verzií Minecraft svetov** a odprezentovaných bolo osem návrhov využitia rôznych častí územia v okolí rieky Rio Grande v súlade so základnými princípmi NEB.

Počas predchádzajúcich LTTA podujatí sa na základe pozorovaní účastníkov a partnerov projektu ukázali určité nedostatky.

Pri plánovaní podujatia sa zohľadňovali rôznorodé potreby účastníkov, ako napríklad osobitné požiadavky osôb so zdravotným postihnutím, kultúrne alebo osobné aspekty a stravovacie preferencie. Do procesu plánovania boli premyslene zahrnuté aj poznatky získané z predchádzajúcich podujatí v Košiciach, Gente a Bukurešti, pričom sa zohľadnili oblasti, v ktorých bolo potrebné vykonať zlepšenia:

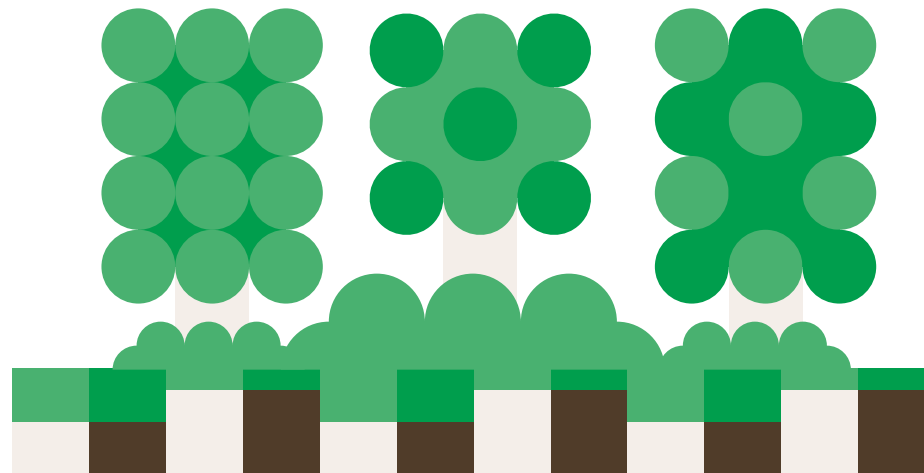
- **rozvrh aktivít, ubytovanie a stravovanie:** ubytovanie a stravovanie vrátane raňajok, obeda a večere boli zabezpečené na jednom mieste. Miesto konania aktivít bolo od ubytovania vzdialené približne 15 - 20 minút chôdze cez centrum mesta. Táto trasa bola náročná najmä kvôli nečakane vysokým teplotám počas celého týždňa, v ktorom sa konalo podujatie;

- napriek niekoľkým sťažnostiam, najmä **počas obeda**, boli typické **portugalské jedlá vynikajúcim zdrojom energie**. Skupiny si jedlo vychutnávali pri okrúhlych stoloch, kde sa zakaždým stretli účastníci všetkých štyroch národností, študenti, učitelia, projektoví partneri, mediátori, jednoducho všetci zúčastnení;

- dodatočnú **technickú podporu v hre Minecraft** poskytla jedna z partnerských škôl, **zabezpečili ju šiesti študenti odborného kurzu**;
- **príprava:** organizátori odviekli pred podujatím rozsiahle prípravné práce týkajúce sa pracovísk aj miesta intervencie a tieto informácie boli distribuované všetkým partnerským inštitúciám. To im umožnilo informovať študentov aj pedagógov o podrobnostiach a zabezpečiť, aby boli vopred oboznámení s prostredím a výzvami, ktoré ich v projekte môžu čakať;

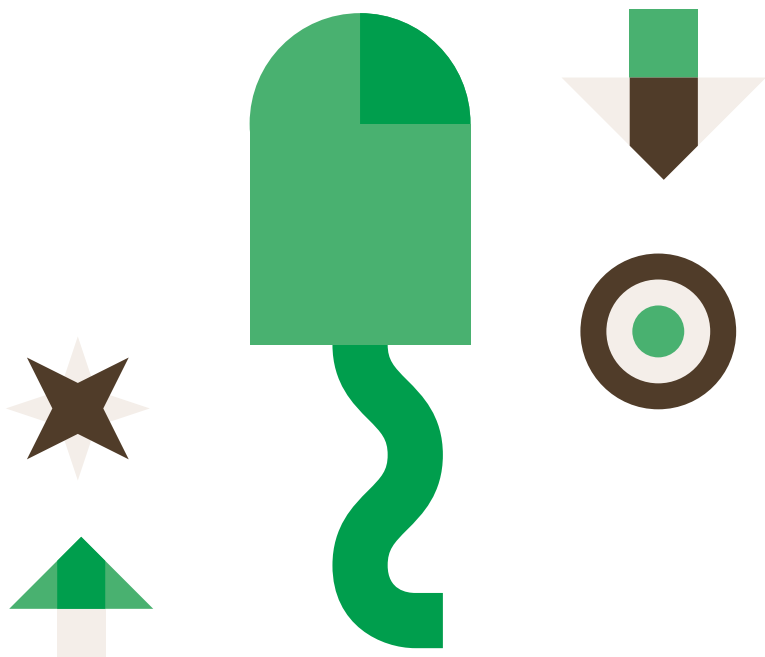
- **facilitácia kokreácie:** v rámci tejto aktivity sa na stretnutiach zúčastnili aj odborníci na urbanistické plánovanie a facilitátori, ktorí účastníkom poskytli dôležité informácie o kontexte a pomohli im usporiadať si nápady a výsledky;
- **prístupnosť a inklúzia:** nepočujúcich študentov sprevádzali vždy dvaja tlmočníci posunkového jazyka. Dokonca aj študentka tlmočníctva z tej istej školy využila podujatie LTTA ako príležitosť vyskúšať si tento typ podujatí a pripraviť sa tak na budúce pracovné príležitosti;
- **ubytovanie:** všetci študenti spali v internátoch rozdelených podľa pohlavia, pričom mali k dispozícii aj spoločný priestor, v ktorom mohli rozvíjať svoje vzájomné vzťahy a lepšie sa spoznať. Učitelia a projektoví partneri boli ubytovaní v rovnakom priestore, ale v samostatných izbách;
- **udržateľnosť:** s cieľom nespotrebovať zbytočne plastové fľaše a vzhľadom na pretrvávajúce horúčavy sme oslovili mestskú spoločnosť AGERE, aby nám poskytla recyklované fľaše na vodu, ktoré by bolo možné v prípade potreby doplniť vodou z verejného vodovodu. Každý účastník mal počas celého týždňa k dispozícii svoju vlastnú fľašu.

Aj napriek týmto opatreniam sa však počas podujatia objavili niektoré oblasti na zlepšenie, ktoré buď postrehli organizátori, alebo navrhli účastníci:

- **optimalizácia harmonogramu:** rozvrh aktivít by bolo potrebné zreorganizovať tak, aby sa znížila hustota aktivít a umožnilo sa vyváženejšie rozdelenie pracovného a voľného času;
- **minimalizácia peších vzdialeností:** zvážiť skrátenie vzdialenosti medzi pracoviskom a miestom stravovania, keďže účastníci sa medzi týmito miestami museli presúvať pešo;
- **zlepšenie dostupnosti počítačov:** v rámci reakcie na spätnú väzbu od študentov je vhodné zabezpečiť aspoň dva počítače na skupinu namiesto jedného, aby sa urýchlila digitalizácia záverečných návrhov.

ZÁVEREČNÉ ODPORÚČANIA

LTTA podujatia, ktoré spomíname v predošlom texte, boli pre nás najprv akýmsi vzdelávacím a testovacím ihriskom, na ktorom sme skúšali navrhnuť súbor nástrojov a metodiku na lepšie zapojenie mladých ľudí do procesu formovania miest a obcí budúcnosti. Sledovali sme však aj druhý cieľ, ktorým je inklúzia a hľadanie inovatívnych prístupov k mladým, ich vzdelávaniu a posilňovaniu ich postavenia. Nasledujúce návrhy tak vyplývajú zo skúseností s podujatiami LTTA a z ich hodnotení, ktoré sme realizovali s našimi mladými účastníkmi, aby sme dokázali ďalšie aktivity a podujatia pripraviť lepšie a prostredníctvom tejto príručky odovzdať získané poznatky.

I. DÔSLEDNÉ PLÁNOVANIE

Podujatia LTTA sme organizovali pre skupiny stredoškolákov v sprievode ich učiteľov, tlmočníkov alebo sprevádzajúcich osôb. Účastníci pochádzali zo štyroch rôznych krajín. Skupiny s približne 57 účastníkmi boli rôznorodé – tvorili ich napríklad aj ľudia so zdravotným znevýhodnením, ako sú poruchy autistického spektra, sluchovo znevýhodnení, zrakovovo znevýhodnení či telesne znevýhodnení mladí ľudia, ale aj mladí ľudia s rôznym zázemím a rôznymi životnými skúsenosťami.

Opatrenia:

Ešte pred podujatím je veľmi dôležité vybrať správny termín (mimo skúškového obdobia, prázdnin, obdobia dovoleniek a pod.), ktorý by vyhovoval každej zúčastnenej krajine. Každý projektový partner (koordinátor skupiny pre danú krajinu) musí preveriť predpisy a pravidlá vycestovania do zahraničia (obmedzenia v prípade pandémie ochorenia COVID, cestovanie s neplnoletými účastníkmi, podpísané súhlasy, veľvyslanectvá, poistenie a pod.)

Hostiteľská krajina pripravila návrhy na **ubytovanie a možnosti cestovania v rámci danej krajiny** (ak je väčšia skupina ubytovaná v jednom hoteli, môže získať zľavu), ktoré spĺňajú všetky požiadavky skupiny so špeciálnymi potrebami. Venovali sme pozornosť **rozdeleniu izieb** a tiež všetkým špeciálnym potrebám účastníkov (kúpeľňa, ak sú účastníkmi ľudia so sluchovým znevýhodnením, ich izba musí byť v tesnej blízkosti izby tlmočníka, pohlavie účastníkov a pod.).

Jasný a podrobný program je potrebné partnerom poskytnúť v dostatočnom predstihu, **aspoň mesiac pred podujatím**, aby sa všetci účastníci mohli prispôsobiť jeho detailom, pripraviť sa na aktivity a aby bolo možné zohľadniť špecifické potreby každého účastníka (vrátane obmedzení týkajúcich sa stravovania, dopravy a pod.). Zabezpečte, aby sa informácie dostali aj k rodičom **neplnoletých účastníkov**. Účastníkov sme požiadali o spätnú väzbu k program podujatia a podľa nej sme upravili časový harmonogram aktivít.

II. PLÁNOVANIE ROZVRHU

Aktivity projektu Youth 4 Bauhaus sú určené pre mladých ľudí (stredoškolákov). Museli sme preto zaradiť primeraný čas na oddych a zabezpečiť prestávky, ktoré by účastníkom umožnili udržať pozornosť.

Opatrenia:

Každý deň sa začína tzv **zahrievacou aktivitou (energizer/ icebreaker)**, ktorá skupine umožní začať pracovný deň hrovou a zábavnou formou a nastolí v nej dobrú atmosféru. Cieľom bolo dodať skupine energiu a odstrániť akékoľvek bariéry medzi jednotlivými účastníkmi.

Neformálny prístup zároveň umožnil účastníkom slobodne sa vyjadrovať v interkultúrnom kontexte, čím sa zabezpečila čo najširšia účasť na aktivitách.

Trvanie teoretických častí (seminárov, prednášok) nepresiahlo 90 minút (dve vyučovacie hodiny), takže študenti boli schopní sústrediť sa na ich obsah.

Informácie o samotnom podujatí a jeho cieľoch boli vysvetlené hneď na začiatku a zároveň bol predstavený aj jeho harmonogram.

Konzorcium navrhuje určiť jednu osobu – hostiteľa, ktorý každú aktivitu stručne predstaví, špecifikuje jej ciele a vysvetlí, prečo skupina túto aktivitu robí.

Nevyhnutnou súčasťou inkluzívnych podujatí sú aj prestávky.

Naplánovali sme jednu dopoludnia, jednu na obed a jednu na občerstvenie popoludní (podávala sa voda, káva, čaj, pečivo, ovocie a pod.). Čas počas nich neslúži len na odpočinok, ale aj na networking.

Vzhľadom na vek skupiny je dobré naplánovať voľný čas a rôzne **mimoprogramové aktivity**, aby mladí účastníci mohli spolu len tak tráviť čas v skupinkách. Urobte všetko pre to, aby ste časový harmonogram naplánovaného programu dodržali.

III. BEZPEČNÉ PROSTREDIE

Skupinu účastníkov projektu Youth 4 Bauhaus je rôznorodá a tvoria ju mladí ľudia rôzneho veku. Rozdiely boli aj v sociálnom zázemí, úrovni angličtiny, profesionálnych skúsenostiach či vierovyznaní účastníkov. Výzvou preto bolo vytvorenie prostredia, ktoré bolo bezpečné z fyzického aj psychického hľadiska, a v ktorom sa každý mohol slobodne vyjadriť, aby vznikol priestor pre všetky názory na proces spolupráce.

Opatrenia:

Bezpečnosť účastníkov sme vnímali ako svoju najvyššiu prioritu. Prvým krokom bolo **informovať ich** o **Európskom preukaze zdravotného poistenia**, ktorý je možné získať bezplatne v každej európskej krajine, ale, napríklad, aj o cestovnom poistení. Na začiatku podujatia mali možnosť **vyjadriť svoje očakávania a obavy**. Odporúčame vopred sa ich opýtať, ako si každý z nich **praje, aby sa s ním/ňou zaobchádzalo** (aké oslovenie preferuje, či chce hovoriť o svojich špeciálnych potrebách a pod.) a ako chcú **informovať ostatných o svojich požiadavkách**. Medzi účastníkmi projektu boli osoby s poruchami autistického spektra, so sluchovým, zrakovým aj s telesným znevýhodnením, preto bolo potrebné zvoliť **miesto konania** podujatia tak, aby bolo prístupné aj pre osoby na vozíčku, malo vhodné ozvučenie a vhodné svetelné podmienky. Musí mať aj vhodné toalety s ľahkým prístupom. **Zrakovo znevýhodnení** účastníci ocenili, ak mali k dispozícii vlastný tablet, na ktorom si mohli upraviť veľkosť textu a sledovať tak prezentáciu (je potrebné im vopred všetky poslať). Ak boli v skupine účastníci so sluchovým znevýhodnením, museli sme pozvať tlmočníka posunkovej reči. Každá krajina má svoj vlastný posunkový jazyk, takže ak sú nepočujúci účastníci z rôznych krajín, zvažte jedného tlmočníka pre každú krajinu. Účast na aktivitách v takejto veľkej skupine sa môže pre účastníkov

s poruchou autistického spektra ľahko stať prílišnou záťažou. Je preto dobré mať k dispozícii **prázdny priestor/miestnosť** s menším množstvom nábytku, kde sa môžu rýchlejšie upokojiť.

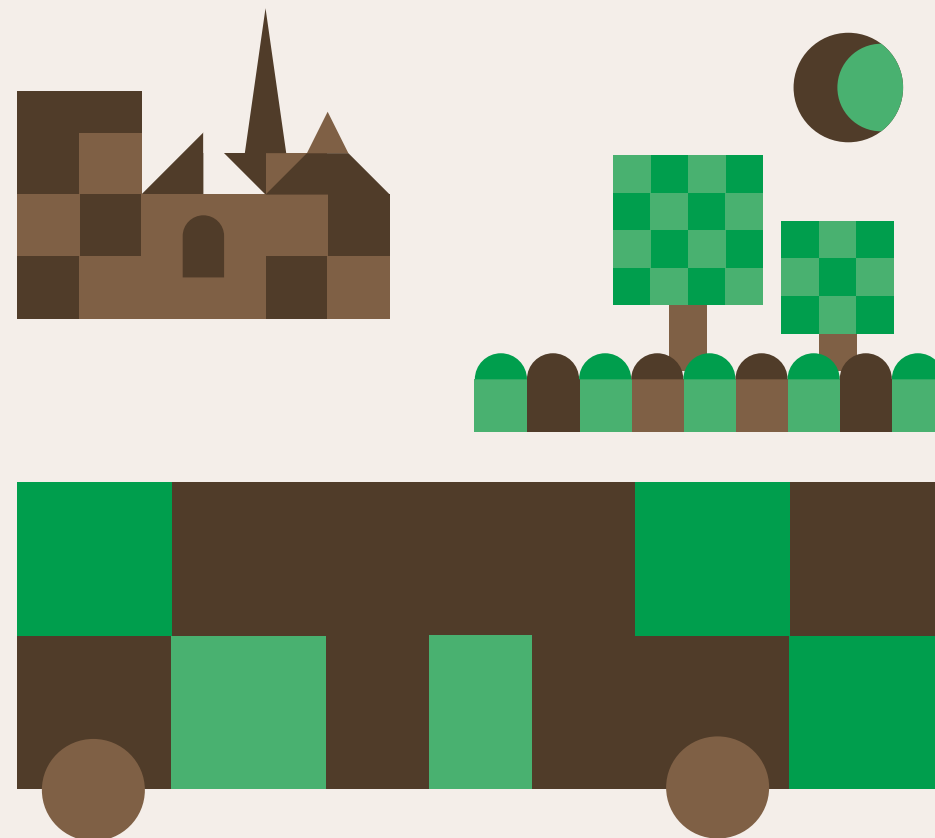
IV. ROVNOSŤ

Partneri v projekte mali odborné znalosti v rôznych oblastiach. Partneri so skúsenosťami a znalosťami v oblasti práce s ľuďmi so špeciálnymi potrebami podporovali tých, ktorí mali skúseností menej. Byť inkluzívny znamená poskytnúť rovnaké podmienky všetkým účastníkom, aby sa nikto necítil z aktivít vylúčený. Najväčšou výzvou bolo nájsť rovnováhu medzi kvalitou vhodných aktivít a ich správnu formou. Cieľom aktivít projektu Design Think Your City v rámci program Youth 4 Bauhaus bolo spojiť rôznorodú skupinu mladých účastníkov a poskytnúť im relevantné nástroje, ktorý im umožnia podieľať sa na navrhovaní využitia nevyužívaných verejných priestorov v ich mestách. To znamená, že rozdiely medzi účastníkmi boli vítané, pretože vďaka nim mali na dané témy rôzne pohľady.

Opatrenia:

V záujme zabezpečenia rovnosti by **účastníci s podobnými špeciálnymi potrebami z každej zúčastnenej krajiny** mali mať možnosť pracovať spoločne, aby mohli voľne diskutovať a porovnávať problémy, s ktorými bojujú lokálne, s problémami hostiteľskej krajiny. Odporúčame tiež zorganizovať krátky **workshop posunkového jazyka**, na ktorom sa predstavia základné znaky, aby sa znížila bariéra medzi nepočujúcimi účastníkmi a ostatnými členmi v skupine.

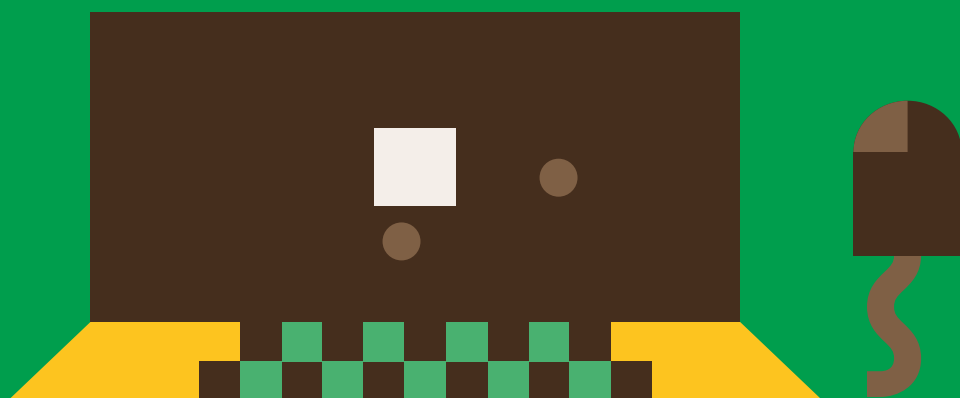
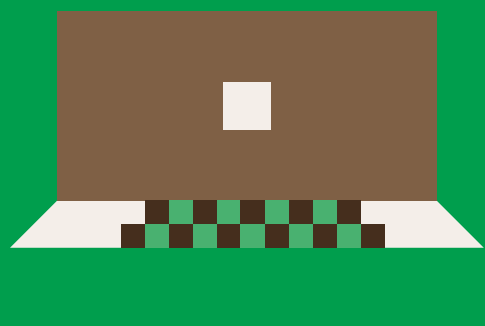
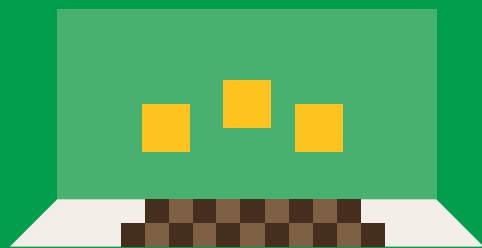
Takáto rôznorodá skupina tiež ocení možnosť získať **čo najviac informácií v predstihu**, aby sa účastníci mohli pripraviť na podujatie (nejde len o program, ale, napríklad, aj o relevantné informácie o hostiteľskom meste, technické informácie, teoretické východiská a pod.).

Ak s účastníkmi plánujete autobusovú prehliadku, je potrebné myslieť na to, ako sa bude skupina pohybovať po vystúpení z autobusu, ako ju sformovať tak, aby všetci počuli sprievodcu (zvážte okolité zvuky), a aby ste zároveň vhodne odprezentovali vybrané miesto. Pri väčšom počte zastávok je potrebné venovať viac času presunom z jedného miesta na druhé. Konzorcium tiež odporúča zaradiť **prehliadku mesta** (teda nielen vyberať nevyužívané verejné priestranstvá), aby účastníci získali prehľad o ňom a zažili si ho na vlastnej koži.

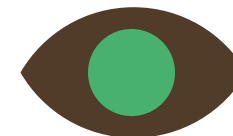
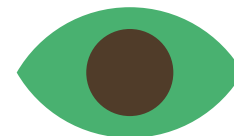
Študenti z hostiteľskej krajiny by mali byť **čo najviac zapájaní a pozývaní na čo najviac aktivít** (vrátane večerí, voľnočasových programov a večerných aktivít). Ak je to možné, organizátori by mali poskytnúť **rovnaké služby** všetkým účastníkom.

V. TECHNICKÉ ASPEKTY

Pri organizovaní takýchto podujatí inkluzívnym spôsobom je nanajvýš dôležité zohľadniť technické aspekty. Tie totiž môžu podporiť dynamiku skupiny alebo ju, naopak, brzdiť a narúšať napĺňanie očakávaní. Je dôležité, napríklad, používať notebooky, ktoré už boli vyskúšané, nespoliehať sa na vlastné počítače mladých ľudí. Ak to nie je možné, je potrebné počítať s časom potrebným na nastavenie notebookov účastníkov, čo môže oddialiť začiatok aktivít.

Niekoľko návrhov, ktoré treba mať na pamäti:

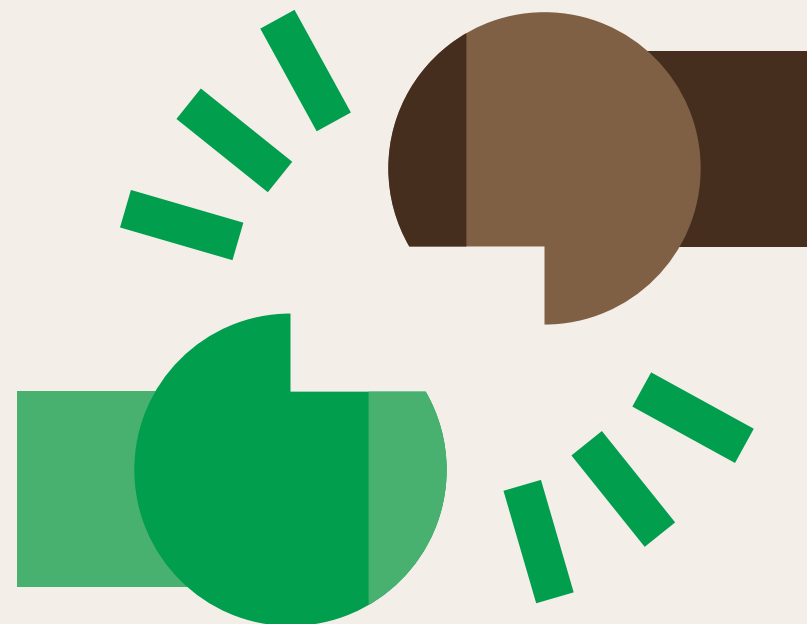
- ideálne je mať jeden notebook a jednu licenciu Minecraft Education na študenta;
- je potrebné zabezpečiť dostatočnú šírku pásma internetu a dobré wifi pripojenie, ktoré umožňuje hranie online hier a zdieľanie svetov v rámci Minecraft Education;
- vopred si vyskúšajte zdieľanie svetov Minecraft Education priamo v mieste konania podujatia, aby ste sa uistili, že konfigurácia internetu to umožňuje;
- východiskový svet Minecraft Education importujte do pracovných notebookov v predstihu pred podujatím;
- ak si notebook prenajímate, uistite sa, že je možné ukladať informácie a svety.

VI. EMPATIA

Naučili sme sa, že je dôležité podporovať kultúru komunikácie a empatie medzi rôznymi skupinami účastníkov. Aktivity by preto mali zahŕňať komunikačné cvičenia a techniky riešenia konfliktov, ktoré účastníkom pomôžu naučiť sa efektívne pracovať v tímoch aj pochopiť a oceniť rôzne pohľady na vec.

Navrhované opatrenia:

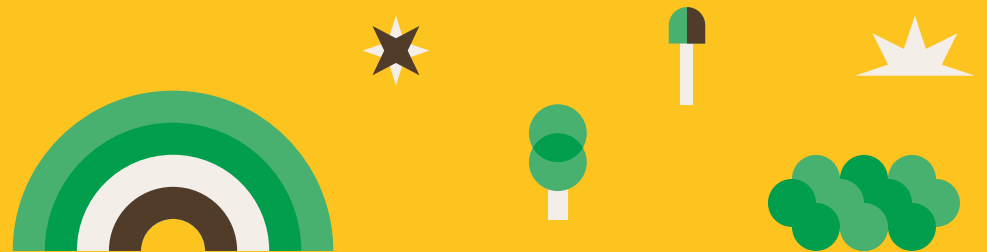
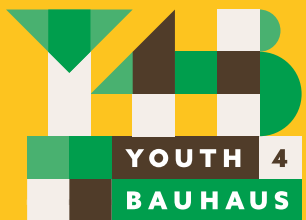
- **Cvičenia na podporu komunikácie a posilňovanie empatie:** začlenenie komunikačných cvičení a aktivít na posilňovanie empatie do každodenného programu môže výrazne zlepšiť celkový zážitok účastníkov z učenia sa. Tieto cvičenia podporujú pocit spolupatričnosti medzi účastníkmi, ich otvorenosť a empatiu. Skupinové diskusie, aktivity zamerané na hranie rolí a mindfulness cvičenia pomáhajú účastníkom lepšie pochopiť a oceniť rôzne pohľady a názory, čo v konečnom dôsledku posilňuje ich schopnosť spolupracovať a riešiť problémy.
- **Určte v skupine lídrov alebo mentorov:** určenie lídrov alebo mentorov predstavuje proaktívny prístup k uľahčovaniu efektívnej komunikácie a k riešeniu konfliktov. Tieto osoby zároveň pôsobia ako mediátori a zabezpečujú, aby mali členovia tímu platformu, kde môžu vyjadriť svoje obavy a nápady. Ak sa lídri venujú podpore otvoreného dialógu, skupina môže konštruktívnejšie riešiť problémy a udržiavať si pozitívnu pracovnú atmosféru.
- **Podporujte aktívne počúvanie:** podpora aktívneho počúvania pomáha vytvoriť prostredie, v ktorom sa účastníci cítia vypočutí a cenení. Tento postup umožňuje jednotlivcom vyjadriť svoje myšlienky a pocity bez strachu z odsúdenia,

čo podporuje vzájomné porozumenie v skupine. Aktívne počúvanie nielenže zlepšuje komunikáciu, ale pomáha aj pri budovaní dôvery a posilňovaní medziľudských vzťahov.

- **Vytvorte bezpečný priestor:** vytvorenie bezpečného priestoru je základným predpokladom pre podporu otvorenej komunikácie a vyjadrovania emócií. Jasné pravidlá a zásady správania poskytujú štruktúrovaný rámec, ktorý účastníkom zaručuje prostredie, kde sa necítia ohrození. V takomto priestore môžu jednotlivci slobodne vyjadrovať svoje myšlienky a obavy, čo vedie k produktívnejším diskusiam a lepšiemu spoločnému riešeniu problémov.

**YOUTH 4
BAUHAUS**